

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

18.10.2007

B6-0398/2007

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 103 lõikele 2

Esitaja(d): Philip Claeys, Frank Vanhecke ja Koenraad Dillen

fraktsiooni ITS nimel

Euroopa Liidu ja Türgi suhted

Euroopa Parlamendi resolutsioon Euroopa Liidu ja Türgi suhete kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma 18. juuni 1987. aasta resolutsiooni poliitilise lahenduse kohta Armeenia küsimusele;
- võttes arvesse oma 25. novembri 2000. aasta resolutsiooni Euroopa Komisjoni 1999. aasta perioodilise aruande kohta, mis käsitleb Türgi edusamme ühinemise suunas;
- võttes arvesse oma 1. aprilli 2004. aasta resolutsiooni Euroopa Komisjoni 2003. aasta perioodilise aruande kohta, mis käsitleb Türgi edusamme ühinemise suunas;
- võttes arvesse oma 15. detsembri 2004. aasta resolutsiooni, mis käsitleb Euroopa Komisjoni 2004. aasta perioodilist aruannet ja soovitusi Türgi edusammude kohta ühinemise suunas;
- võttes arvesse oma 6. juuli 2005. aasta resolutsiooni naiste rolli kohta Türgi sotsiaalses, majanduslikus ja poliitilises elus;
- võttes arvesse oma 28. septembri 2005. aasta resolutsiooni Türgiga läbirääkimiste alustamise kohta;
- võttes arvesse oma 13. veebruari 2006. aasta resolutsiooni naiste rolli kohta Türgi sotsiaalses, majanduslikus ja poliitilises elus;
- võttes arvesse oma 27. septembri 2006. aasta resolutsiooni Türgi edusammude kohta ühinemise suunas;
- võttes arvesse oma resolutsioone laienemist käsitlevate Euroopa Komisjoni strateegiadokumentide kohta;
- võttes arvesse Türgiga peetavate läbirääkimiste 3. oktoobri 2005. aasta raamistikku;
- võttes arvesse nõukogu 23. jaanuari 2006. aasta otsust 2006/35/EÜ Türgi ühinemispartnerluse põhimõtete, prioriteetide ja tingimuste kohta;
- võttes arvesse Euroopa Komisjoni 2006. aasta eduaruannet Türgi kohta (SEK(2006)1390);
- võttes arvesse Euroopa Komisjoni teatist laienemisstrateegia ja peamiste väljakutsete kohta aastatel 2006–2007 (KOM(2006)0649);
- võttes arvesse Türgi kassatsioonikohtu 26. juuni 2007. aasta otsust;
- võttes arvesse USA esindajatekoja väliskomisjoni 10. oktoobri 2007. aasta resolutsiooni 106, milles kinnitatakse armeenlaste vastu toime pandud genotsiidi;

- võttes arvesse kodukorra artikli 103 lõiget 2,
- A. arvestades, et läbirääkimiste alustamine Türgiga 3. oktoobril 2005 tähistas pika ja avatud protsessi algust;
- B. arvestades, et Türgi on võtnud juriidilise kohustuse viia läbi majandusreforme ning reforme demokraatia, inimõiguste ja heanaaberlike suhete valdkonnas ning kohandada järk-järgult oma õigusakte ja poliitikat, kuid arvestades, et eelkõige inimõiguste austamise ja heanaaberlike suhete osas ei ole pärast läbirääkimiste algust mingeid märgatavaid edusamme tehtud, kusjuures ka teiste reformide tempo on pärast 2004. aastat märkimisväärselt aeglustunud;
- C. arvestades, et kõigi Kopenhaageni kriteeriumide täitmine jääb aluseks Euroopa riikide ühinemisele Euroopa Liiduga, ning arvestades, et Euroopa Liidu vastuvõtuvõime on selles osas peamine kriteerium;
- D. arvestades, et Türgi jätkab avalikult ja süstemaatiliselt assotsiatsioonilepingu ja lisaprotokolli sätete rikkumist,
 1. märgib, et viimastel parlamendivalimistel Türgis sai ülekaaluka võidu islamistlik AKP partei ning et lisaks nimetati esimest korda presidendiks inimene, kes esitleb end selgelt moslemina; kardab, et see võib islamiseerimise protsessi veelgi kiirendada, ohustades Türgi riigi ilmalikkust;
 2. kutsub Türgit üles tegema lõpuks olulisi edusamme inimõiguste ja põhivabaduste ning eelkõige usuvabaduse ja usuvähemuste kaitse valdkonnas; loodab, et komisjon hakkab viimaks ometi sellele piisavalt tähelepanu pöörama ning võtab asjakohaseid õiguslikke ja poliitilisi meetmeid, kui konkreetsest ajakavast kinni ei peeta;
 3. on eriti mures selle pärast, et naiste osalemine Türgi tööturul on äärmiselt madal ning et Kagu-Türgi ja teiste piirkondade sotsiaal-majandusliku olukorra erinevus on ülisuur; märgib, et üldiselt on naiste väga nõrga majandusliku ja ühiskondliku seisundi põhjuseks peamiselt kultuurilised ja usuaspektid;
 4. on seisukohal, et tihe koostöö ELi ja Türgi vahel energeetika valdkonnas võiks olla kasulik mõlemale poolele; juhib Türgi tähelepanu asjaolule, et Lõuna-Kaukaasia energeetikaprojektid, millega riik on seotud, peavad olema avatud kõigile riikidele, kellega EL suhtleb oma naabruspoliitika raames;
 5. peab äärmiselt oluliseks, et uus Türgi põhiseadus kaitseks täielikult inimõigusi ja põhivabadusi ning tagaks võimude lahususe ja Türgi riigi demokraatlikkuse ja ilmalikkuse; väljendab sellega seoses muret võimul oleva AKP partei vastuseisu pärast kavatsusele lisada põhiseadusesse sätte, mis selgelt tagaks, et usu vahetamist ei käsitletaks enam kuriteona, ning väljendab muret valitseva AKP partei otsuse pärast kaotada põhiseadusest traditsiooniline keeld kanda Türgi ülikoolides ja teistes kõrgharidusasutustes pearätikuid; juhib tähelepanu asjaolule, et Euroopa Liidu riikides kehtib usuvabadus tingimusteta, kuid et usu viljelemine on eraasi ja sellega tegeldakse eraviisiliselt; kardab, et selle keelu kaotamine on märkimisväärne samm Türgi edasise islamiseerimise suunas; märgib sellega seoses, et sõjavägi peab ennast jätkuvalt Türgi riigi

ilmalikkuse kaitsjaks;

6. märgib, et inimõiguste ja põhivabaduste kaitse valdkonnas tehakse endiselt väga vähe naiste õiguste kaitsmiseks ja nulltolerantsi kehtestamiseks piinamisele Türgis, ning juhib seoses sellega tähelepanu inimõiguste organisatsiooni Amnesty Internationali 2007. aasta juuli aruandele; samuti väljendab muret seoses Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee 2007. aasta oktoobri resolutsiooniga, milles süüdistatakse Türgit juurdepääsu takistamises õigusemõistmisele Euroopa Inimõiguste Kohtus;
7. peab vastuvõetamatuks, et pärast ühte kohtuotsust tõkestati juurdepääs YouTube'i veebilehele ja portaalile Wordpress.com, ning on seisukohal, et selline tsensuur on sõna- ja ajakirjandusvabaduse räge rikkumine;
8. peab vastuvõetamatuks, et mitmete inimeste üle mõistetakse jätkuvalt kohut kriminaalkodeksi artikli 301 rikkumise tõttu, ning on seisukohal, et riiki, kus sõna- ja ajakirjandusvabadus ei ole täielikult tagatud, ei saa pidada õigusriigiks; rõhutab, et praegune põhiseaduse vastuvõtmise menetlus ei tohi takistada ega edasi lükata kriminaalkodeksi artikli 301 tühistamist, nagu mõned Türgis võimupositsioonil olevad isikud on juba vihjanud;
9. märgib, et islamiriigi Türgi usuvähemused on väga ebakindlas olukorras; märgib, et õigeusu ja katoliku kirikutel pole ikka veel juriidilise isiku staatust, kirikud ei saa omandada vara ja arestitud vara ei ole ikka veel tagastatud; märgib, et Türgi usuvähemused ei kannata mitte ainult diskrimineerimise ja kõikvõimaliku haldusliku tagakiusamise all, vaid ka suureneva vägivalla all; peab Türgi kassatsioonikohtu 26. juuni 2007. aasta otsust seoses Konstantinoopoli patriarhiga heaks näiteks selle kohta, kuidas usuvähemusi Türgis koheldakse; peab vastuvõetamatuks, et ELi ametlik kandidaatriik rikub usuvähemuste õigusi ja vabadusi, ning kutsub Türgit üles võtma viivitamatult vastu sihtasutuste seadust, mis lõpetab praeguse õigusliku ebakindluse, ning võtma vastu selgeid sätteid, mis tagavad täielikult usulise tegevuse vabaduse ning võimaldavad usuvähemustel muu hulgas omandada kinnisvara ja koolitada vaimulikke; ootab, et edaspidi seatakse rahaline abi Türgile sõltuvusse kristliku pärandi kaitsest;
10. mõistab kindlalt hukka armeenia kirjaniku Hrant Dinki mõrva, kristliku preestri Andrea Santoro mõrva, kolme kristlase mõrva Malatyas ja terrorirünnaku Ankaras ning on seisukohal, et need näited iseloomustavad üldist sallimatust usuvähemuste suhtes; ootab Türgi ametiasutustelt kaitset usuvähemuste hulka kuuluvatele rühmadele ja isikutele ning ootab, et Türgi valitsus lõpetaks usuvähemuste hulka kuuluvate isikute ja usuvähemuste institutsioonide ametliku diskrimineerimise;
11. peab vastuvõetamatuks, et naised on Türgis jätkuvalt süsteemse vägivalla ja kõikvõimaliku diskrimineerimise ohvrid, ning juhib tähelepanu sügavalt juurdunud ja aktsepteeritud „õigusele sooritada aukuritegusid“; ootab seetõttu, et komisjon sellele probleemile suurt tähelepanu pööraks; samuti märgib, et pärast seda, kui AKP 2002. aastal võimule tuli, on avalikus teenistuses töötamine naistele palju raskemaks tehtud; avaldab seoses sellega muret, et AKP valitsuse otsus kaotada uue põhiseadusega traditsiooniline keeld kanda pearätikuid ülikoolides ja teistes kõrgharidusasutustes toob lõpuks kaasa otsuse kaotada pearätikute kandmise keeld Türgi riigiasutustes, mis omakorda suurendab ühiskondlikku survet naistele pearätikuid kanda;

12. ootab, et uus valitsus leiaks Türgi-kurdi konfliktile rahumeelse ja püsiva poliitilise lahenduse, ning on seisukohal, et seoses sellega on esmatähtis parandada Kagu-Türgi majanduslikku ja sotsiaalset olukorda;
13. mõistab hukka PKK ja teiste Türgis tegutsevate terroristirühmitiste vägivalda, kuid teiselt poolt juhib Türgi tähelepanu asjaolule, et mis tahes ühepoolne sõjaline operatsioon Põhja-Iraagis oleks rünnak Iraagi territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse vastu, mida EL ei saa lubada;
14. mõistab hukka asjaolu, et Türgi pole kaotanud naaberriikide suhtes majandusembargot ega avanud piire, samuti esitab ta naaberriikidele ähvardusi ja viib läbi sõjalisi operatsioone, mis suurendab nende suhetes pingeid; kutsub Türgit üles ametlikult tunnustama armeenlaste vastu toime pandud genotsiidi ning paluma vabandust Armeenialt ja armeenia rahvalt; rõhutab, et ainult genotsiidi tunnustamine on tõsine lähtekoht Türgi ja Armeenia leppimiseks; mõistab seoses sellega hukka Türgi presidendi, peaministri, välisministri ja vägede ülemjuhataja vastuse USA esindajatekoja väliskomisjoni 10. oktoobri 2007. aasta resolutsioonile, milles kinnitatakse armeenlaste vastu toime pandud genotsiidi, samuti mõistab hukka resolutsiooni vastuvõtmisele eelnenud poliitilise surve Türgi poolt;
15. mõistab hukka asjaolu, et Türgi takistab jätkuvalt oluliste edusammude tegemist kõikehõlmava lahenduse leidmisel Küprose küsimusele; on seisukohal, et Põhja-Küprose okupeerimine Türgi vägede poolt on rahvusvahelise avaliku õiguse rikkumine; kutsub Türgit seetõttu üles alustama viivitamata vägede väljaviimist Põhja-Küprosel;
16. on seisukohal, et rahastamisvahendi loomine Küprose türki kogukonna majandusarengu toetamiseks on ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide nr 541 (1983) ja 550 (1984) rikkumine, ning juhib komisjoni tähelepanu asjaolule, et keeld omandada territooriumi agressiooni teel on osa *ius cogens*'ist, mida tuleb alati järgida;
17. peab vastuvõetamatuks, et Türgi jätkab avalikult ja süsteemselt assotsiatsioonilepingu ja selle lisaprotokolliga võetud kohustuste eiramist;
18. väljendab heameelt Türgi endise välisministri ja praeguse presidendi 17. aprilli 2007. aasta avalduse üle, et reformid viiakse ellu olenemata sellest, kas Türgi kunagi ELiga ühineb või mitte; on seoses sellega seisukohal, et Türgis on vaja ellu viia majanduslikke, institutsionaalseid ja õigusreforme, et Türgist kujuneks demokraatlik ja edukas riik, kellega ELil ja tema liikmesriikidel on erilised suhted; pooldab eripartnerlust ELi ja Türgi vahel;
19. on seisukohal, et Euroopa põhiseaduse rahvahääletuste eitav tulemus Prantsusmaal ja Hollandis oli suuresti tingitud vastuseisust Türgi ühinemisele ELiga, mida kinnitasid nii enne kui ka pärast rahvahääletusi eri liikmesriikides korraldatud küsitlused; juhib tähelepanu hiiglasuurele lõhele, mis eraldab selles küsimuses ühelt poolt liikmesriikide valitsusi ja ELi institutsioone ning teiselt poolt Euroopa rahvaid; on seisukohal, et kõikides ELi liikmesriikides tuleks korraldada rahvahääletus Türgi ELiga ühinemise küsimuses;
20. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ning Türgi valitsusele ja parlamendile.

